

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının 'İyi Vatandaş' Kavramı Hakkındaki Metaforik Algıları İlker Dere

DOI: 10.29299/kefad.2018.20.01.014

[Makale Bilgileri](#)

Yükleme:30/10/2018 Düzeltme:09/02/2019 Kabul:23/03/2019

Özet

Metaforlar, eğitim araştırmalarında deneyimlere dayalı algıların belirlenmesinde yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Çünkü metaforlar, özellikle tartışmalı konulardaki farklı perspektifleri göstermek için oldukça uygundur. Bu araştırma, gelecekte vatandaşlık, insan hakları ve demokrasi derslerini okutacak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 'iyi vatandaş' kavramı hakkındaki metaforik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinde hermenötik araştırma yaklaşımına göre tasarlanmıştır. Çalışma grubu, Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde okuyan 142 öğretmen adayından oluşmaktadır. Yapılandırılmış metaforla toplanan veriler, metaforik analiz ve içerik analizi yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmen adayları, 'iyi vatandaş' kavramıyla ilgili 61 farklı metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar içerisinde en çok Mustafa Kemal Atatürk, ağaç ve güneş isimleri kullanılmıştır. Bu metaforlardan aydınlatıcı ve bilgilendirici; sadık, vatansever ve koruyucu; yol gösterici ve öncü; faydalı; sorumlu ve etkin; bilinçli ve tecrübeli; fedakâr; adil; katılımcı ve işbirlikçi; cömert ve yardımsever, çalışkan ve uzman vatandaş olmak üzere toplamda 12 vatandaşlık kategorisi çıkarılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, çeşitli özellikleriyle yedi farklı kategoride yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: İyi vatandaş, Metafor, Sosyal bilgiler öğretmen adayları, Vatandaşlık eğitimi, Mustafa Kemal Atatürk

Sorumlu Yazar : İlker Dere, Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye, idere@erbakan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0993-7812

Atf için: Dere, İ. (2019) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 'iyi vatandaş' kavramı hakkındaki metaforik Algıları. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 434-456.

Giriş

Metafor, iki nesne arasındaki benzerliği göstermek için özetlenmiş yapının adıdır. Bu yapı, bilinen bir varlık aracılığıyla daha az bilinen varlıklar hakkında fikir sahibi olmak veya varlıkları yorumlamak için kullanılır (Aubusson, Harrison ve Ritchie, 2006). İnsanlar, bu tür benzetmeleri yaparken geçmiş bilgilerini, deneyimlerini ve tercihlerini yansıtmak için kullanırlar, böylece mevcut kişisel ve toplumsal çevreleriyle uyumlu hale gelirler (Harrison ve Treagust, 2006).

Literatürde yaygın olarak kabul edilen tanımların (Thomas, 2006; Wilbers ve Duit, 2006) aksine metafor, yalnızca benzerliğe dayanmaz. Bir metafor, iki alan (hedef ve kaynak alan) arasındaki algılanan benzerliklere yol açan deneyimimizdeki alanlar arası ilişkilere dayanır. Ayrıca metaforlar, kültürün ayrılmaz bir parçasıdır. Çünkü insanlar, kendi deneyimlerini içerisinde yaşadıkları kültürlerden edinirler (Lakoff ve Johnson, 2008).

Metaforlar, farklı disiplinlerde çeşitli şekillerde algılanmaktadır. Filozoflar, dilin sade olması gerektiğini düşündükleri için şairlerin kullandığı metaforları anormal bulurlar. Ancak bilişsel dilbilimciler için metaforlar önemlidir. Çünkü onlar, metaforu anlamların yorumlanması ve bir durumun anlaşılması olarak görürler. Bazı bilim adamları ise metaforun olaylar arasındaki benzerlikleri ortaya çıkarma meselesi olduğunu düşünürler (Ma ve Lui, 2008). Metaforların genel özelliklerine değindikten sonra bu çalışmanın önemli parçalarından biri olan vatandaşlık eğitimi ve 'iyi vatandaş' kavramına değinmek gerekmektedir.

Vatandaşlık Eğitimi ve 'İyi Vatandaş' Kavramı

Devletlerin önemli amaçlarından biri de geleceğin vatandaşlarını yetiştirmektir. Bu amacı gerçekleştirmede aile ve toplum yaşamının yanında (Quisumbing, 2002) okulun önemli bir rolü vardır (Soder, 2003). Okullarda hem toplumun hem de devletin kurallarını bilen, toplum için çalışan, insan haklarına saygılı, etkin ve bilinçli bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Aslında okulların vatandaşlık eğitiminde nihai olarak ulaşmak istediği hedef, bireyleri 'iyi vatandaş' olarak yetiştirmektir (Gömleksiz ve Akyıldız, 2012). 'İyi vatandaş' yetiştirmek, bir ülkede terörizmin ve kargaşanın önlenmesi, ülkenin düzeni, güvenliği ve huzuru için gerekli olan önemli yatırımlardan biridir (Dere, Kızılay ve Alkaya, 2017). Çünkü iyi bir vatandaş; kamu malını korumak, doğayı korumak ve kurallara (kanunlara) uymak, değerlerine sahip çıkmak, askere gitmek, siyasete ve topluma aktif bir şekilde katılmak ve ölçsüz eylemlerden kaçınmak gibi önemli niteliklere sahiptir (Prior, 1999; Westheimer ve Kahne, 2003; Ricci, 2004; Kılınç ve Dere, 2013; Dalton 2016).

İyi bir vatandaş, aynı zamanda etkin ve bilinçli bir vatandaşdır. Bunun yanında demokrasiye inanan, insan hak ve özgürlerine saygılı olan ve hak arama yolları bilen ve kullanan kişidir (Westheimer ve Kahne, 2004; Pykett, 2010). Ancak yalnızca kurallara uymak ve topluma faydalı olmak, iyi bir

vatandaş olmak için yeterli değildir. Aynı zamanda iyi bir vatandaş, toplum yararına çalışmanın yanında aktif katılımı toplumdaki yanlışları düzeltmeye odaklanır (Westheimer ve Kahne, 2006).

Öğrencilerin yaşadıkları ülkenin gelecekteki vatandaşları olarak yetiştirilmesinde en önemli sorumluluk, öğretmenlere aittir (Fry ve O'Brien, 2015). Türk eğitim sistemi içerisinde vatandaş yetiştirmeyi amaçlayan önemli derslerden biri sosyal bilgilerdir. Sosyal bilgiler dersinin önemli amaçları arasında üretken ve aktif vatandaşlar yetiştirmek yer alır. Nitekim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan yedi öğrenme alanından biri etkin vatandaşlıktır. Bu öğrenme alanı; grup, kurum ve sosyal örgütlerin ve devletin yapısını öğretmeyi, bireylere haklarını tanıtmayı ve onların sosyal katılım becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Bunun yanında sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirmek için hazırlanan 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programına bakıldığında, vatandaşlık bilgisi, Türk hukuk sistemi, eğitim hukuku, insan hakları ve demokrasi eğitimi (Yükseköğretim Kurumu [YÖK], (2018) gibi derslerin okutulduğu görülmektedir. Yani her iki program, geleceğin 'iyi' ve aktif vatandaşlarını yetiştirmek için birbiriyle uyumlu bir şekilde tasarlanmıştır. Bu kapsamda öğretmen adaylarından, lisans eğitiminde ilgili dersleri aldıktan ve çeşitli uygulamalar yaptıktan sonra okullarda geleceğin 'iyi' ve aktif vatandaşlarını yetiştirmeleri beklenmektedir. Bu durum, vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler öğretimindeki yerini göstermesi açısından önemlidir. Vatandaşlık eğitimi ve 'iyi vatandaş' kavramının özelliklerine yer verildikten sonra eğitim araştırmalarında metaforların yerini göstermekte ve vatandaşlık eğitimiyle ilgili yapılmış metafor çalışmalarına değinmekte fayda vardır.

Eğitim Araştırmalarında Metafor

Metaforlar, edebiyatta olduğu gibi eğitimde de estetik ve pedagojik bir rol oynar (Botha, 2009). Çünkü öğretimin önemli amaçlarından biri olan anlamlı öğrenme, yeni öğrenilen bilgiyle daha önce öğrenilmiş bilgi arasında ilişki kurularak gerçekleştirilir. Bu bağ, özellikle sorgulamayı öğrenmede önemlidir. Sorgulamayı öğrenme sürecinde; yeni sorular ve problemler tanımlanır, faaliyetler planlanır. Ardından öğrenciler, soruları ve problemleri araştırır, öğretmen öğrencilerle verileri ve yorumları tartışırlar. Sonra öğretmen, soru sorar, "bilinmesi gereken" bilgileri sunar ve bazen analogileri kullanır. Eğer analogiler uygunsa kavram öğrenme kolaylaşır çünkü öğretmenler, öğrencilerin aşına oldukları bilgi ve deneyimler ile yeni içerikler ve problemler arasında bağlantı kurmalarını (Harrison ve Treagust, 2006) sağlarlar.

Metaforların bir veri toplama aracı (Armstrong, 2007) ve çeşitli disiplinlerde öğretim aracı olarak kullanımı, Lakoff ve Johnson (1980) tarafından metaforun sistematik bir şekilde ele alınmasından sonra literatürde artış göstermiştir. Dünyada özellikle son otuz yılda metaforların kullanıldığı muazzam miktarda büyük bir literatür üretilmiştir (MacArthur, 2011).

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de metaforlar yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Özellikle eğitim alanında yapılan metafor çalışmaları dikkat çekmektedir. Bu çalışmaların içerikleri incelendiğinde büyük bir bölümünün “öğretmen” kavramı (Akça Berk, Gültekin ve Çençen, 2015; Gedikli, 2014; Kalyoncu, 2012; Özbaş ve Aktekin, 2013; Saban, 2004; 2008) üzerine odaklandığı görülmektedir. Bu durum, Yıldızlı, Erdol, Baştuğ ve Bayram (2018) tarafından yapılan “Türkiye’de Öğretmen Kavramı Üzerine Yapılan Metafor Araştırmalarına Yönelik Bir Meta-Sentez Çalışması” adlı çalışmada ortaya konulmuştur. İlgili çalışmada Türkiye’de 2004-2016 yılları arasında “öğretmen” kavramıyla ilgili yapılmış 11 yüksek lisans tez çalışması ve 32 makale incelenmiştir.

Eğitimde yapılan diğer metafor çalışmalarına bakıldığında Altun ve Apaydın (2013) “eğitim”, Seyhan (2014) “sosyal katılım”, Aslan (2015) “toplumsal cinsiyet”, Kılcan, Akbaba ve Güldudak (2017) “Hoca Ahmed Yesevi”, Egüz ve Kesten (2018) “sosyal medya” ve Yıldız, Özen ve Yıldız (2018) tarafından çeşitli kavramlar hakkındaki metaforik algıların incelendiği görülmektedir.

Bu çalışmanın konusu olan vatandaşlık eğitimine yakın konulardaki çalışmalara bakıldığında daha çok “demokrasi” (Sarı ve Sadık, 2011; Dündar, 2012; Nasir ve Sadık, 2018) kavramına yönelik algıların ele alındığı görülmektedir. Ayrıca vatandaşlık eğitimiyle ilgili doğrudan ilgili olan Aydın ve Çelik (2017) tarafından yapılan çalışmada, ortaokul öğrencilerinin “etkin yurttaş” ve “hukuk kuralları” kavramlarına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; öğrenciler “etkin yurttaşlık” kavramına yönelik 60 farklı metafor geliştirmiş olup, bunlar “değerli ve yaşam kaynağı, koruyucu ve mücadeleci, üretim ve çalışmanın kaynağı, yırtıcı ve güçlü, rehber ve yol gösteren şeklinde beş farklı kategoride adlandırılmıştır. Aynı şekilde “hukuk kuralları” kavramına yönelik de 61 farklı metafor çıkmış olup, bunlar da “koruyucu, yol gösteren, olağanüstü güç kaynağı ve kahraman, hayat veren, adalet ve dengenin kaynağı” şeklinde farklı beş kategoriye ayrılmıştır. Değindiği gibi demokrasi, etkin vatandaş ve hukuk kuralları kavramlarına ilişkin bazı çalışmalar bulunmasına rağmen ‘iyi vatandaş’ ya da ‘iyi vatandaşlık’ kavramlarıyla ilgili metaforik algıları ele alan çalışmaya rastlanmamıştır. Literatürdeki bu boşluktan hareketle araştırma, ortaokul ve liselerde vatandaşlık eğitimi verecek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ‘iyi vatandaş’ kavramı hakkındaki metaforik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

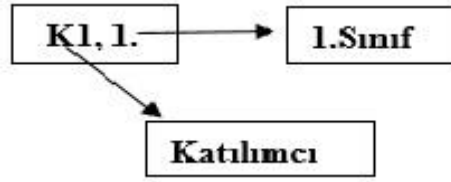
1. Sosyal bilgiler öğretmen adayları, ‘iyi vatandaş’ kavramı hakkındaki algılarını ifade etmek için hangi metaforları üretmiştir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ‘iyi vatandaş’ kavramını açıklamak için kullandıkları metaforlar, hangi kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden yorumlayıcı (hermenötik) araştırma yaklaşımına göre yapılmıştır. Bu araştırma yaklaşımında gözlenebilir tek bir gerçeğin yerine çok sayıda gerçeği ya da tek bir olayı farklı şekillerde betimleme, anlama ve yorumlama amacı vardır. Neticede ulaşılan gerçeklik, çoklu ya da bağlam temelli olabilir (Merriam, 2009).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde okuyan 142 öğretmen adayından oluşmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem yöntemine (Creswell, 2012) göre seçilmiştir. Öğretmen adaylarının hangi metaforu ürettiğini göstermek için aşağıdaki kodlama sistemi kullanılmıştır:

Bu kodlama, bütün katılımcılar için yapılmıştır. Katılımcıların sınıflara ve cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgileri

Sınıf	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1.Sınıf	13	46,4	15	53,6
2.Sınıf	12	41,4	17	58,6
3.Sınıf	11	35	21	65
4.Sınıf	21	47,7	23	52,3
Toplam	57	42,5	76	57,5

Veri Toplama Aracı ve Toplama Süreci

Bu araştırmada veri toplamak için yapılandırılmış metafor tekniği (Wan, 2012) kullanılmıştır. Bu formda kaynak alan, hedef alan ve gereklilik bölümleri yer almıştır. Kaynak alan, normalde somut ve bilinendir. Hedef alan, soyut ve bilinmeyen ya da daha az bilinendir (Kovecses, 2010). Gereklilik bölümü, kaynak alan ile hedef alan arasındaki benzerliğin gerekçelerinin açıklandığı bölümdür (Jin, Liang, Jiang, Zhang, Yuan ve Xie, 2014). Bu özellikler dikkate alınarak veri toplama aracı, “İyi vatandaş, gibidir, çünkü” şeklinde yapılandırılmıştır.

Veri toplama sürecinde ilk olarak adaylara araştırmanın amacı açıklanmıştır. Ardından sosyal bilgiler öğretmen adaylarından, metafor üretmenin tek başına yeterli olmayacağı, her insanın aynı

mecazı farklı amaçlarla kullanabileceği açıklanmış ve dolayısıyla gerçek anlamları ortaya çıkarabilmek için “Çünkü” bölümünü detaylı bir şekilde açıklamaları istenmiştir (Şimşek ve Yıldırım, 2011). Açıklamalardan sonra öğretmen adaylarına metaforlarını yazmaları ve açıklamaları için 30-60 dakika arası süre verilmiştir. Toplanan formlara numaralar verilerek analiz sürecine hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar, Lakoff ve Johnson’ın (2008) çalışmalarına dayanan metafor analizi yöntemi ve içerik analizi yöntemleriyle (Bilgin, 2014) değerlendirilmiştir. Ayrıca Saban (2004) tarafından yapılan çalışmada takip edilen kategorik analiz sürecinden yararlanılmıştır. Değerlendirmede 9 metafor, ‘iyi vatandaş’ kavramı ve ‘iyi vatandaş’ın nitelikleriyle ilgili herhangi bir açıklama ya da benzetim içermediği için çıkarılmıştır. Örneğin; “yağmur” metaforunu üreten bir kişi, yağmurun özelliklerini açıklamak için “*İyi vatandaş, yağmur gibidir çünkü yağmur toprağı bereketlendirir, serinlik verir, güzel koku ve his bırakır.*” ifadelerini kullanmıştır. Görüldüğü gibi burada yalnızca yağmurun özelliklerine yer verilmesine rağmen ‘iyi vatandaş’ kavramıyla arasında nasıl bir benzerlik olduğu açıklanmamıştır. Bu şekilde ‘iyi vatandaş’ kavramıyla anlamlı benzerlik kurulmayan metaforlar, değerlendirmeden çıkarılmıştır. Ayrıca araştırmanın güvenilirliğini sağlamak ve metafor analizinin tutarlılığını test etmek için uzman incelemesi (Patton, 2014) yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmacının dışında 3 farklı alan uzmanı, metaforları ve ulaşılan kategorileri incelemiştir. Hedef alan ve kaynak alan arasında uyumsuzluk tespit edilen metaforlar, görüş birliğiyle araştırmadan çıkarılmıştır. Son olarak ilgili metaforlara ilişkin yüzde, frekans ve alıntılara bulgularda detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırma soruları çerçevesinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ‘iyi vatandaş’ kavramı hakkında ürettiği metaforlara ilişkin bulgular, araştırmanın amaçları doğrultusunda iki başlık altında incelenmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının ‘İyi Vatandaş’ Kavramıyla Ürettiği Metaforlar

Sosyal bilgiler öğretmen adayları, ‘iyi vatandaş’ kavramını 61 farklı metafora benzeterek açıklamışlardır. Bu metaforlar içerisinde en çok Mustafa Kemal Atatürk (16), ağaç (16) ve güneş (14) isimlerinin tercih edildiği görülmektedir. Bu üç metaforu, en çok 4. sınıf öğrencileri kullanmıştır. Üretilen bütün metaforlar, Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2. Üretilen metaforların sınıf düzeyine göre dağılımı

Metafor Adı	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam	Metafor Adı	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
Mustafa Kemal Atatürk	3	1	5	7	16	Hız	1	-	-	-	1
Ağaç	1	4	4	7	16	Muhammed Altın	1	-	-	-	1
Güneş	2	5	3	4	14	Cristiano Ronaldo	1	-	-	-	1
Anne	1	2	-	4	7	Engin Bey	1	-	-	-	1
Kitap	1	1	2	3	6	Snelman	1	-	-	-	1
Öğretmen	3	2	1	-	6	Filozof	1	-	-	-	1
Karınca	1	1	1	2	5	Doktor	-	1	-	-	1
Toprak	-	-	3	1	4	Sanatçı	-	1	-	-	1
Asker	2	-	-	-	2	Kaptan	-	-	1	-	1
Anahtar	-	-	-	2	2	Çöpçü Balığı	-	1	-	-	1
Su	1	-	1	-	2	Akya Balığı	-	-	-	1	1
Komşu	-	-	2	-	2	Bal Arısı	-	-	-	1	1
Ay	-	-	1	1	2	Kıvılcım	-	-	1	-	1
Baba	1	-	-	1	2	Dağ	-	-	1	-	1
Doğa	1	-	-	-	1	Devlet	-	-	-	1	1
Mahatma Gandhi	1	-	-	-	1	Alpaslan	1	-	-	-	1
Ömer Halisdemir	-	-	1	-	1	Türkeş Okyanus	-	1	-	-	1
Ebulfez Elçibey	1	-	-	-	1	Yıldız	-	1	-	-	1
Seyit Onbaşı	-	-	-	1	1	Deniz Feneri	-	-	-	1	1
Fatih Sultan Mehmet	-	-	1	-	1	Alman Milli Takımı	-	1	-	-	1
Recep Tayyip Erdoğan	1	-	-	-	1	Ampute Milli Takımı	-	-	1	-	1
Nelson Mandela	-	-	1	-	1	Ansiklopedi	-	-	-	1	1
Kumbara	1	-	-	-	1	Çakmak	1	-	-	-	1
Ampul	-	1	-	-	1	İlaç	-	-	-	1	1
Saat	-	1	-	-	1	Zincir Halkası	-	-	-	1	1
Şemsiye	-	-	1	-	1	Dost	-	1	-	-	1
Kemer	-	-	-	1	1	Sevgili	-	-	1	-	1
Terazi	-	-	-	1	1	Atmosfer	-	-	-	1	1
Silgi	-	-	-	1	1	Pusula	-	-	1	-	1
Öğrenci	-	-	1	-	1	Kalem	-	1	-	-	1
Çiçek	-	1	-	-	1						

Görüldüğü gibi Mustafa Kemal Atatürk, ağaç ve güneş metaforlarından sonra, 'iyi vatandaş'ın nitelikleriyle anne (7), kitap (6), öğretmen (6), karınca (5) ve toprak (4) metaforlarının özellikleri arasında benzerlik kurulmuştur. Üretilen metaforlar kategorik olarak incelendiğinde, 13 lider, ünlü veya yazar ismi, 13 çeşit araç, 10 farklı doğal kaynak, bitki ve varlık (canlı ve cansız) ismi, 7 çeşit meslek ismi, 5 aile, özel ve sosyal ilişki kavramı, 4 hayvan ismi, 4 coğrafi kavram, 3 grup ya da topluluk ismi

ve 2 başvuru eserinin kullanıldığı görülmektedir. Adayların 'iyi vatandaş'ın niteliklerini açıklarken kullandıkları bu metaforlarda, daha çok insanların davranışlarına; araçların fonksiyonlarına; varlıkların, kaynakların ve mesleklerin toplum yaşamındaki önemine vurgu yaptıkları tespit edilmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Metaforlarından Ortaya Çıkan Kategoriler

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 'iyi vatandaş' kavramını açıklamak için kullandıkları metaforlar incelenmiş ve 12 farklı kategoriye ulaşılmıştır:

Şekil 1. Vatandaşlık tipleri

Şekil 1'de görüldüğü gibi, iyi vatandaş kavramına ilişkin üretilen kategoriler içerisinde en çok 'iyi vatandaş'ın aydınlatıcı ve bilgilendirici niteliklerine vurgu yapılmıştır.

Aydınlatıcı ve Bilgilendirici Vatandaş

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının metaforlarının en çok topladığı kategori, aydınlatıcı ve bilgilendirici vatandaş olmuştur. Bu kategoriye ilişkin ayrıntılar, Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3. *Aydınlatıcı ve bilgilendirici vatandaş*

Metafor Adı	<i>f</i>	%
Güneş	10	43,5
Öğretmen	6	26,1
Kitap	2	8,7
Ay	2	8,7
Ampul	1	4,3
Ansiklopedi	1	4,3
Kalem	1	4,3
Toplam	23	100

'İyi vatandaş'ın aydınlatıcı yönünü vurgulamak için en fazla güneş metaforu kullanılmıştır. Özellikle güneşin doğumundan batımına kadar çevreye ışık saçmasına değinilen bu metafora ilişkin alıntılardan biri şu şekildedir: "*İyi vatandaş, güneş gibidir çünkü nasıl güneş dünyayı aydınlatıyorsa iyi vatandaş da toplumu aydınlatmalı, sorumluluklarına bağlı olmalıdır.*" (K31, 2)

Güneş metaforunun yanında öğretmen (bilgilendirici), kitap (bilgilendirici) ay (aydınlatma), kalem (bilgi kazandırma), ampul (aydınlatma) ve ansiklopedi (bilgi verme) gibi metaforlara ve ilgili özelliklerine atıf yapılmıştır. Bu kategorideki açıklamalara göre iyi vatandaş; çevresindeki insanları aydınlatan, bilgilendiren, onların ufkunu genişleten ve onlara yeni bakış açıları kazandıran kişidir.

Sadık, Vatansever ve Koruyucu Vatandaş

'İyi vatandaş' kavramını açıklamak için bu kategoride daha çok ağaç, Mustafa Kemal Atatürk ve Anne metaforları kullanılmıştır. Bu metaforlara ilişkin bilgilere Tablo 4'te yer verilmiştir:

Tablo 4. *Sadık, Vatansever ve koruyucu vatandaş*

Metafor Adı	<i>f</i>	%
Ağaç	6	30
Mustafa Kemal Atatürk	4	20
Anne	3	15
Asker	2	10
Çiçek	1	5
Sevgili	1	5
Şemsiye	1	5
Dağ	1	5
Atmosfer	1	5
Toplam	20	100

Bu kategori kapsamında en çok kullanılan ağaç metaforu, daha çok 'iyi vatandaş'ın ülkesine bütün kökleriyle bağlı olması gerektiğini açıklamak için kullanılmıştır. Bu durum, aşağıdaki alıntıda

görülmektedir: “İyi vatandaş, ağaç gibidir çünkü ağacın kökleriyle toprağa tutunduğu gibi vatanına, ülkesine bağlıdır. Ağacın toprağını sevdiği gibi vatanını sever.” (K22, 2)

Ağaç metaforunun yanında Mustafa Kemal Atatürk (vatanseverlik), anne (bağlılık), asker (koruma), çiçek (sadaikat), sevgili (bağlılık), şemsiye (koruma), dağ (bağlılık) ve atmosfer (koruma) gibi çeşitli metaforlar üretilmiştir. Bu metaforlara göre iyi vatandaş; ülkesine ve milletine bağlı, ülkesinin çıkarlarını her şeyin üstünde tutan ve memleketini koruyan kişidir.

Yol Gösterici ve Öncü Vatandaş

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kullandığı metaforlardan ortaya çıkan bir diğer kategori, yol gösterici ve öncü vatandaşdır. Bu kategoride kullanılan metaforlara ilişkin bilgiler Tablo 5’te verilmiştir:

Tablo 5. Yol gösterici ve öncü vatandaş

Metafor Adı	f	%
Mustafa Kemal Atatürk	3	20
Anahtar	2	13,3
Recep Tayyip Erdoğan	1	6,7
Mahatma Gandhi	1	6,7
Yıldız	1	6,7
Okyanus	1	6,7
Nelson Mandela	1	6,7
Kitap	1	6,7
Öğrenci	1	6,7
Pusulâ	1	6,7
Kıvılcım	1	6,7
Deniz Feneri	1	6,7
Toplam	15	100

Bu kategoride daha çok ‘iyi vatandaş’ın tıpkı Mustafa Kemal Atatürk gibi içinde bulunduğu topluma yol gösterici olması gerektiğine vurgu yapılmıştır: “İyi vatandaş, Mustafa Kemal Atatürk gibidir çünkü topluma öncülük etmelidir. İleri görüşlü, yeniliklere ve reformlara açık olmalıdır.” (K8, 2)

Mustafa Kemal Atatürk dışında anahtar (öncü), Recep Tayyip Erdoğan (öncü), Mahatma Gandhi (öncü), Nelson Mandela (öncü), yıldız (yol gösterici), okyanus (öncü), kitap (yol gösterici), öğrenci (öncü), pusula (yol gösterici), kıvılcım (öncü) ve deniz feneri (yol gösterici) gibi metaforlar kullanılmıştır. Bu sonuçlara göre iyi vatandaş; yol gösterici ve öncü kişidir.

Faydalı Vatandaş

Katılımcıların ürettiği metaforlardan oluşturulan dördüncü kategori, faydalı vatandaşdır. Bu kategoriye ait metaforlar, Tablo 6’da verilmiştir:

Tablo 6. *Faydalı vatandaş*

Metafor Adı	f	%
Ağaç	6	40
Su	2	13,3
Toprak	2	13,3
Güneş	1	7,1
Çöpçü Balığı	1	7,1
Akya Balığı	1	7,1
Dost	1	7,1
Toplam	14	100

Faydalı vatandaş kategorisinde en çok kullanılan metafor, ağaçtır. Öğrencilerin verdiği cevaplarda ağacın çevreye oksijen vermesi ve meyve vermesi gibi karşılıksız ve her koşulda sağladığı faydalara değinilmiştir: *“İyi vatandaş ağaç gibidir çünkü ağaç doğaya önce oksijen verir. Hayvanlara barınak ve koruyucu olur. İyi vatandaş da yaşadığı yere ve ülkesine olumlu katkılarda bulunur, üzerine düşen sorumlulukları yerine getirir.”* (K14, 3)

Ağaç metaforunun dışında su, toprak, güneş, çöpçü balığı, akya balığı ve dostun insanlara ve doğaya olan katkılarına değinilmiştir. Bu kategorideki metaforlara göre ‘iyi vatandaş’, menfaat beklentisi olmadan insanlara ve bütün varlıklara faydalı olan kişidir.

Sorumlu ve Etkin Vatandaş

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre ‘iyi vatandaş’, hem sorumlu hem de etkin bir vatandaşdır. 13 farklı metaforun kullanıldığı bu kategoriye ilişkin bilgilere Tablo 7’de yer verilmiştir:

Tablo 7. *Sorumlu ve etkin vatandaş*

Metafor Adı	f	%
Anne	2	13,3
Mustafa Kemal Atatürk	2	13,3
Snellman	1	6,7
Engin Bey	1	6,7
Alman Milli Takımı	1	6,7
Ampute Milli Takımı	1	6,7
Doktor	1	6,7
Toprak	1	6,7
Güneş	1	6,7
Kaptan	1	6,7
Ağaç	1	6,7
Silgi	1	6,7
Kemer	1	6,7
Toplam	15	100

Tablo 7 incelendiğinde sorumlu ve etkin vatandaşın niteliklerinin en çok anne metaforuyla açıklandığı görülmektedir. Annenin sorumluluk anlayışı şu şekilde açıklanmıştır: *“İyi vatandaş, anne*

gibidir çünkü annenin de iyi vatandaşın da sorumlulukları vardır. İkisi de sorumluluklarını yerine getirdiği zaman yaşanan çevre daha düzgün olur.” (K14, 2)

Anne metaforunun dışında aday öğretmenler, Mustafa Kemal Atatürk, Snellman (Beyaz Zambaklar Ülkesi romanının kahramanı), Engin Bey (mahallenin bakkalı), Alman Milli Takımı, Ampute Milli Takımı, güneş, doktor, toprak, kaptan, ağaç, silgi ve kemer gibi metaforlar kullanmışlardır. Burada sorumluluk sahibi olma ve sorumlulukları etkin bir şekilde yerine getirmenin ‘iyi vatandaş’ın önemli nitelikleri arasında olduğuna dikkat çekilmiştir. Bu bölümdeki metaforlara göre iyi vatandaş, sorumluluk sahibi, şartlara göre çeşitli sorumluluklar üstlenebilen ve aldığı sorumlulukları yerine getirebilen kişidir.

Bilinçli ve Tecrübeli Vatandaş

Katılımcılar, bu kategoride ‘iyi vatandaş’ın bilinçli ve tecrübeli olmasının önemine odaklanmışlardır. Bu kategoriyi temsil eden metaforlar, Tablo 8’de sunulmuştur:

Tablo 8. *Bilinçli ve tecrübeli vatandaş*

Metafor Adı	f	%
Mustafa Kemal Atatürk	3	21,4
Doğa	2	14,3
Güneş	1	13,3
Kitap	1	7,1
Altın	1	7,1
Çakmak	1	7,1
Filozof	1	7,1
Kumbara	1	7,1
Toprak	1	7,1
Ağaç	1	7,1
İlaç	1	7,1
Toplam	14	100

Öğretmen adayları, bilinçli ve tecrübeli vatandaş kategorisinde en çok Mustafa Kemal Atatürk metaforunu kullanmışlardır. Atatürk’ün bilinçli ve tecrübeli bir isim olmasına dikkat çeken adaylardan biri şunları söylemiştir:

“İyi vatandaş, Atatürk gibidir çünkü iyi bir vatandaş haklarını, görevlerini ve sorumluluklarını bilen bir insandır. Yapacağı işlerde engelleri iyi bilen, bu engellere karşı çözümler üreten biridir.” (K23, 4)

Mustafa Kemal Atatürk’ün dışında doğa, kitap, altın, çakmak, filozof, kumbara, toprak, ağaç ve ilaç metaforları kullanılmıştır. Bu kategorideki metaforlara göre ‘iyi vatandaş’, yaptığı her şeyin bilincinde olan, tecrübeli, zamanlama bilgisine sahip ve etkili kararlar alabilen kişidir.

Fedakâr Vatandaş

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kullandığı metaforlara göre 'iyi vatandaş'ın önemli niteliklerinden biri de fedakâr olmasıdır. Onların bu düşüncelerini açıklamak için tercih ettikleri metaforlar, Tablo 9'da verilmiştir:

Tablo 9. Fedakâr vatandaş

Metafor Adı	f	%
Mustafa Kemal Atatürk	3	30
Anne	2	20
Baba	1	10
Alparslan Türkeş	1	10
Ömer Halisdemir	1	10
Ebulfeyz Elçibey	1	10
Seyit Onbaşı	1	10
Toplam	10	100

Öğretmen adayları, birçok kategoride olduğu gibi burada da fedakâr vatandaşın nasıl olacağını açıklarken Mustafa Kemal Atatürk'ü örnek göstermiştir. Bu metaforun 'iyi vatandaş'la örtüşen özellikleri şu şekilde açıklanmıştır: *"İyi vatandaş, M. Kemal Atatürk gibidir çünkü milletini seven, halkının kurtuluşu için her türlü bedeli gözünü kırpmadan ödeyen bir kişidir."* (K31, 3)

Bu kategoride Mustafa Kemal Atatürk'ün dışında anne, baba, Alparslan Türkeş, Ömer Halisdemir, Ebulfeyz Elçibey ve Seyit Onbaşı gibi çeşitli metaforlar, fedakâr vatandaş temsil etmektedir. Bu kategorideki metaforlara göre iyi vatandaş, vatani için her türlü bedeli ödemeye ve fedakârlığı yapmaya hazır olan kişidir.

Adil Vatandaş

Katılımcıların metaforlarına göre 'iyi vatandaş'ın önemli niteliklerinden biri de adil olmaktır. Adil vatandaş tanımlamak için kullanılan metaforlara Tablo 10'da yer verilmiştir:

Tablo 10. Adil vatandaş

Metafor Adı	f	%
Hız. Muhammed	1	16,7
Güneş	1	16,7
Fatih Sultan Mehmet	1	16,7
Mustafa Kemal Atatürk	1	16,7
Devlet	1	16,7
Terazi	1	16,7
Toplam	6	100

Bir öğretmen adayına göre Hız. Muhammed, ırk ve inanç ayrımı yapmayan ve diğer inançlara saygılı olan biri olduğu için adil vatandaş iyi bir örnektir: *"İyi vatandaş, Hız. Muhammed gibidir çünkü o, ırkı, dini ve duruşu vb. önemsemeyen herkese yardım ederdi. Müslüman olmayanların ibadetlerine saygı duyardı."* (K17, 1)

Hız. Muhammed'in yanında Fatih Sultan Mehmet (insanlara adaletli davranma), Mustafa Kemal Atatürk (vatandaşlara eşit davranma), güneş (herkesi ısıtma), devlet (vatandaşlarına eşit davranma) ve terazi (hatasız tartma) gibi metaforlarda eşitlik ve adalet kavramları vurgulanmıştır. Bu metaforlara göre 'iyi vatandaş', insan haklarına saygılı olan, insanlara adil davranan ve ayrımcılık yapmayan kişidir.

Katılımcı ve İşbirlikçi Vatandaş

Öğretmen adaylarının metaforlarından ortaya çıkarılan bir diğer kategori, katılımcı ve işbirlikçi vatandaşdır. Bu kategoriyi açıklamak için Tablo 11'deki metaforlar kullanılmıştır:

Tablo 11. *Katılımcı ve işbirlikçi vatandaş*

Metafor Adı	f	%
Karınca	2	33,3
Ağaç	1	16,7
Komşu	1	16,7
Bal Arısı	1	16,7
Zincir Halkası	1	16,7
Toplam	6	100

Bu kategoride en çok kullanılan karınca metaforunun takım içinde uyumlu bir şekilde çalışabilmesine vurgu yapılmıştır:

"İyi vatandaş, karınca gibidir çünkü karıncalar görev bilinci olan, uyumlu içinde çalışan, biriktiren ve bulunduğu grup için mücadele eden bir varlıktır. İyi bir vatandaş da çalışkan, üretken, birikim yapan, karınca gibi yaşadığı ülkenin menfaatini düşünendir." (K22, 4)

Karıncanın dışında ağaç (diğer bitkilerle uyum içinde olma), komşu (işbirliği), bal arısı (takım çalışması) ve zincir halkası (birlikte çalışma) gibi metaforlar kullanılmıştır. Buradaki metaforlara göre iyi vatandaş, bulunduğu toplumda insanlarla uyumlu bir şekilde çalışan ve iş birliği yapabilen kişidir.

Cömert ve Yardımsever Vatandaş

Öğretmen adayları, 'iyi vatandaş'ın, hem cömert hem de yardımsever olması gerektiğini düşünmektedir. Bu kategorinin metaforları aşağıdaki tablodaki gibidir:

Tablo 12. *Cömert ve yardımsever vatandaş*

Metafor Adı	f	%
Cristiano Ronaldo	1	25
Baba	1	25
Ağaç	1	25
Komşu	1	25
Toplam	4	100

Burada cömert ve yardımsever vatandaşları açıklamak için kullanılan metaforlardan en dikkat çekici olanı, Cristiano Ronaldo'dur. 1. Sınıf öğrencisi olan bir katılımcı, 'iyi vatandaş' olmanın gereği olarak gördüğü onun yaptığı bağışlara şu şekilde değinmiştir: *"İyi vatandaş, Cristiano Ronaldo gibidir*

çünkü Afrika'daki yoksul insanlar için her yıl yardım yapan, Lösemili çocuklar için kan bağışı yapan biridir."

(K20, 1)

Sonuç olarak bu kategorinin metaforlarına göre iyi vatandaş, insanlara yardım eden ve gerekli durumlarda elindekilerini ihtiyaç sahipleriyle paylaşan kişidir.

Çalışkan Vatandaş

Çalışkanlığıyla hikâyelere konu olan "karınca", katılımcı ve işbirlikçi vatandaş kategorisinde olduğu gibi çalışkan ve üretken vatandaş kategorisinin de en çok kullanılan metaforu olmuştur. Bu kategoriye ilişkin metaforlar Tablo 13'de sunulmuştur:

Tablo 13. *Çalışkan vatandaş*

Metafor Adı	f	%
Karınca	3	75
Saat	1	25
Toplam	4	100

Bu kategoride katılımcılar, karıncanın sürekli çalışmasına vurgu yapmış ve aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır: *"İyi vatandaş, karınca gibidir çünkü karınca her daim çalışır, üretir, çaba gösterir."* (K1, 2) Bu kategorideki metaforlara göre 'iyi vatandaş', durmadan çalışan ve üreten kişidir.

Uzman Vatandaş

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ürettiği metaforlardan çıkan son kategori, uzman vatandaştır. Bu kategorinin metaforları, Tablo 14'te sunulmuştur:

Tablo 14. *Uzman vatandaş*

Metafor Adı	f	%
Sanatçı	1	50
Mustafa Kemal Atatürk	1	50
Toplam	2	100

Bu kategoride kullanılan sanatçı ve Mustafa Kemal Atatürk metaforlarında uzman vatandaşın işin ehli olma ve görevlerini doğru bir şekilde yapma gibi niteliklerine vurgu yapılmıştır:

"İyi vatandaş, sanatçı gibidir çünkü sanatçının ortaya koyduğu bir ürün vardır. Her iyi vatandaş da bir sanatçı gibidir. Her iyi vatandaş, mesleğinde, yaptığı işte ne kadar başarılı olursa, işini iyi yaparsa ülkesine o kadar katkısı olur." (K18, 2)

Buradaki metaforlara göre iyi vatandaş, ülkesi ve memleketi için işini en iyi ve doğru yapan kişidir. Bu bölümü özetlemek gerekirse sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ürettiği metaforlardan 12 farklı kategori ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan tüm kategoriler aşağıdaki Tablo 15'te sunulmuştur:

Tablo 15. *Vatandaşlık kategorileri*

Kategori Adı	Kategoriye Temsil Eden	
	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Aydınlatıcı ve Bilgilendirici Vatandaş	23	17,2
Sadık, Vatansever ve Koruyucu Vatandaş	20	15
Yol Gösterici ve Öncü Vatandaş	15	11,2
Sorumlu ve Etkin Vatandaş	15	11,2
Faydalı Vatandaş	14	10,5
Bilinçli ve Tecrübeli Vatandaş	14	10,5
Fedakâr Vatandaş	10	7,5
Adil Vatandaş	6	4,5
Katılımcı ve İşbirlikçi Vatandaş	6	4,5
Cömert ve Yardımsever Vatandaş	4	3
Çalışkan Vatandaş	4	3
Uzman Vatandaş	2	1,5
Toplam	133	100

Görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ürettiği toplam 133 metafordan ‘iyi vatandaş’ın niteliklerini açıklayan 12 farklı kategori çıkmıştır. Katılımcıların %17,2’sine göre iyi vatandaş’ın en önemli nitelikleri, aydınlatıcı ve bilgilendirici olmasıdır. Sonuç olarak, öğretmen adaylarına göre ‘iyi vatandaş’; “aydınlatıcı, vatansever, rehber, yararlı, sorumlu, özverili, adil, yardımsever, çalışkan ve uzman bir kişi”dir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adayları, ‘iyi vatandaş’ kavramıyla ilgili 61 farklı metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar içerisinde en çok Mustafa Kemal Atatürk (16), ağaç (16) ve güneş (14) isimlerinin tercih edildiği görülmektedir. Bu üç metaforu, en çok 4. sınıf öğrencileri kullanmıştır. Ayrıca Mustafa Kemal Atatürk ismi, 7 farklı kategoride; ağaç metaforu ise 6 farklı kategoride kullanılmıştır. Diğer bir deyişle, sosyal bilgiler öğretmen adayları için en uygun ‘iyi vatandaş’ modeli, Mustafa Kemal Atatürk’tür. Bir başka deyişle, öğretmen adayları Mustafa Kemal Atatürk’ü en uygun “iyi vatandaş” modeli olarak görmektedir.

Öte yandan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ‘iyi vatandaş’ın niteliklerini açıklamak için kullandıkları metaforlardan 12 farklı vatandaşlık kategorisine ulaşılmıştır. İlk olarak sadık, yurtsever ve koruyucu vatandaş kategorisinde, anavatanın savunulması ve millete sadık olma gibi özelliklerin vurgulandığı görülmektedir. ‘İyi vatandaş’ın vatansever olması gerektiğine ilişkin benzer sonuçlara Kılınç ve Dere (2013), Kızılay (2015), Yeşilbursa (2015), Dere, Kızılay ve Alkaya (2017) ile Li ve Tan (2017) tarafından yapılan çalışmalarda da ulaşılmıştır.

Katılımcı ve işbirlikçi vatandaş kategorisinde, ‘iyi vatandaş’ın başkalarıyla uyum içinde çalışma ve işbirliği yapabilme gibi özelliklerine atıf yapılmıştır. Katılımcı vatandaşın bu nitelikleri, Chiodo ve

Martin (2005) ile Alazzi (2009) tarafından ele alınmıştır. İlgili çalışmalarda 'iyi vatandaş'ın yaşadığı topluma aktif şekilde katılma ve diğer insanlarla birlikte çalışabilme gibi yönleri ele alınmıştır. Bu vatandaşlık kategorisine göre; iyi bir vatandaş, topluma uyumlu bir şekilde katılmalıdır.

Sorumlu ve etkin vatandaş kategorisinde 'iyi vatandaş'ın; sorumluluklarını bilme, yerine getirme ve toplumda etkin olarak rol alma gibi özelliklerine vurgu yapılmıştır. Ancak iyi bir vatandaşın toplumsal değişim konusundaki rolünden bahsedilmemiştir. Bu çalışmadaki sonuçlardan farklı olarak, Westheimer ve Kahne (2004), Abs ve Veldhuis (2006) ile Hoskins (2006) etkin (aktif) vatandaş; topluma ve siyasete aktif katılan, haksızlıkları proteste eden kişi olarak tanımlamaktadır. Her iki sonucun birbirinden bu şekilde farklı olmasının altında, ülkeler arasındaki vatandaşlık eğitimlerinin farklı amaçlara sahip olması yatmaktadır. Örneğin; Türkiye'de vatandaş yetiştirmeyi amaçlayan en önemli derslerden biri olan sosyal bilgiler, vatandaşlık eğitimi kapsamında öğrencilere; grup, kurum ve sosyal örgütlerin ve devletin yapısını öğretmeyi, bireylere haklarını tanıtmayı ve onlara sosyal katılım becerisinin kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB, 2018). Yani aktif vatandaşlık eğitimi, karakter eğitimi ve topluma hizmet gibi iki önemli motivasyon yönlendirmektedir. Ancak aktif vatandaşlığın siyasete katılım boyutuna vurgu yapılmamaktadır. Bu durum, -doğal olarak- karakter eğitimi ve topluma hizmet amaçlarına göre düzenlenmiş bir lisans programında öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 'iyi vatandaş'ın nitelikleri konusundaki görüşlerine yansımaktadır. Öte yandan Amerika, Kanada ve birçok Avrupa ülkesinde aktif vatandaşlığın en önemli boyutlarından birisi siyasete katılım, toplumsal değişim ve protesto gibi motivasyonlardır. Buna rağmen Westheimer ve Kahne (2004), Amerika'daki vatandaşlık eğitimi sisteminin uygulamada karakter eğitimi ve topluma hizmete indirildiği ve dolayısıyla siyasete katılımı savunduğu için eleştirmektedir. Onlar, vatandaşlık eğitiminin katılımcı ve adalet odaklı olması gerektiğini savunmaktadır.

Bilinçli ve tecrübeli vatandaş kategorisinde, 'iyi vatandaş'ın bilgi birikimi, bilinci, tecrübesi ve zamanlama konusundaki başarısı ön plana çıkarılmıştır. Bu vatandaşlık türü, Gürel'in (2016) çalışmasında belirlenen ve Kincal (2015) tarafından tanımlanan bilgili vatandaş tipiyle benzerlik göstermektedir. Bu üç sonucun ortak vurgusu, vatandaşların sahip olması gereken bilinçtir. Ayrıca adil vatandaş kategorisinde ayırım yapmama, eşitlik ve adalet gibi kavramlar kullanılmıştır. Bu vatandaşlık türüyle etik vatandaşlık kavramı arasında yakın ilişki bulunmaktadır. Simhony (2014), etik vatandaşlığın ortak iyiye ulaşmak için adalet, adil olma ve sosyal adalet gibi kavramları içerdiğine dikkat çekmiştir. İki vatandaş kategorisinin ortak özelliği, adalete yapılan vurgudur.

Diğer yandan cömert ve yardımsever vatandaş kategorisinde insanlara yardım etmenin önemine değinilmiştir. Benzer şekilde Gürel'in (2016) çalışmasına katılan sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenleri, eğitimi ve yardımsever olmayı 'iyi vatandaş'ın önemli nitelikleri olduğuna vurgu

yapmışlardır. Ayrıca fedakâr vatandaş kategorisinde 'iyi vatandaş'ın vatani için her türlü bedeli ödemeye hazır olması gerektiğine; faydalı vatandaş kategorisinde insanlara ve doğaya faydalı olmanın önemine değinilmiştir. Bu iki vatandaş türüyle örgütsel vatandaşlık davranışları arasında ortak nitelikler açısından benzerlik kurulabilir. Örgütsel vatandaşlık davranışları sergileyen bir kişi, örgütün fonksiyonlarının etkinliğine katkıda bulunmak için gönüllü olarak ekstra çaba gösterir. Herhangi bir ödüle bağlı olmayan bu davranışlar, kişinin resmi görevleri arasında bulunmaz, herhangi bir zorunluluk içermez (Avcı, 2015). Fedakârlığa dayalı bu davranışlar, örgüte önemli faydalar sağlar. Bütün bilgiler birlikte düşünüldüğünde vatandaşlar, örgütsel vatandaşlık davranışları sergilediklerinde hangi görevde olurlarsa olsunlar, ülkeleri için fedakârlık yaparak faydalı olabilirler.

Yol gösterici ve öncü vatandaş kategorisinde özellikle Mustafa Kemal Atatürk'ün liderlik özelliklerine dikkat çekilmiştir. Bu vatandaşlık türüyle örgütsel vatandaşlık içerisinde yer alan hizmetkâr liderliğin özellikleriyle aralarından ilişki kurulabilir. Çünkü hizmetkâr liderler; çalışanlarına örnek olur, değer verir, onların duygu, düşünce ve inançlarını ortak amaçlar doğrultusunda yönlendirir ve onlara yol gösterici olur (Dinçer ve Öksüz, 2011). Bu yönleriyle hizmetkâr lider, yol gösterici vatandaşın niteliklerini taşımaktadır.

Son olarak bu çalışmada belirlenen kategoriler içerisinde en çok vurgu yapılan aydınlatıcı ve bilgilendirici vatandaş kategorisi ve en az değinilen çalışkan ve uzman vatandaş kategorileri, literatürdeki diğer vatandaşlık türleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkilendirilememiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde bu araştırmanın sonuçları, öncelikle ileride vatandaşlık eğitimi, insan hakları ve demokrasi dersleri verecek, ülkenin vatandaşlarını yetiştirecek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iyi vatandaşlık konusundaki algı ve beklentilerini ortaya koymaktadır. İkinci olarak adayların ürettiği metaforlardan 'iyi vatandaş'ın niteliklerini içeren 12 farklı vatandaşlık kategorisi belirlenmiştir. Son olarak, üretilen kategorilerden yeni bir 'iyi vatandaş' tanımı ortaya çıkmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre 'iyi vatandaş'; aydınlatıcı, vatansever, rehber, yararlı, sorumlu, özverili, adil, yardımsever, çalışkan ve uzman olan kişiye denir.

Bu çalışmada metaforlar aracılığıyla belirlenen vatandaşlık türleri başka çalışmalarda daha ayrıntılı şekilde tanımlanarak vatandaşlık beklentilerinin ortaya çıkarılmasında kullanılabilir. Bu tür bir çalışma, Türkiye'deki vatandaşlık türleri ve vatandaşlık kriterlerinin belirlenmesine önemli bir katkı sunacaktır.

Kaynakça

- Abs, H. J. ve Veldhuis, R. (2006). *Indicators on Active Citizenship for Democracy—the social, cultural and economic domain*. Paper by order of the Council of Europe for the CRELL-Network on Active Citizenship for Democracy.
- Alazzi, K. (2009). Youth perceptions and conceptions of citizenship: a study of Jordanian middle and high school students. *Journal of Social Studies Research*, 33(2), 197-212.
- Akça Berk, N., Gültekin, F. ve Çençen, N. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersine ve sosyal bilgiler öğretmenine ilişkin metaforları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(1), 183-199.
- Altun, S. A. ve Apaydın, Ç. (2013). kız ve erkek öğretmen adaylarının “eğitim” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 329- 354.
- Armstrong, S. L. (2007). *Beginning the literacy transition: Postsecondary students’ conceptualizations of academic writing in developmental literacy contexts*. Unpublished doctoral dissertation, University of Cincinnati, Cincinnati, Ohio.
- Aslan, G. (2015). Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet algılarına ilişkin metaforik bir çözümleme. *Eğitim ve Bilim*, 40(181), 363-384.
- Aubusson, P. J., Harrison, A. G. ve Ritchie, S. M. (2006). Metaphor and analogy. In Aubusson, P. J., Harrison, A. G., ve Ritchie, S. M. (Eds.), *Metaphor and analogy in science education* (pp. 1-9). Springer, Dordrecht.
- Avcı, A. (2015). Örgütsel vatandaşlık davranışları: kavramsal gelişimi ve eğitim örgütleri açısından etkileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12-2(24), 11-26.
- Aydın, M. ve Çelik, T. (2017). Ortaokul öğrencilerinin etkin yurttaşlık ve hukuk kuralları kavramlarına yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(42), 29-43.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi: teknikler ve örnekler çalışmalar* (3. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29(4), 431-444.
- Chiodo, J. J. ve Martin, L. A. (2005). What do students have to say about citizenship? An analysis of the concept of citizenship among secondary education students. *Journal of Social Studies Research*, 29(1), 23-31.

- Dalton, R. J. (2016). *The good citizen: How a younger generation is reshaping American politics*. Thousand Oaks, California: CQ Press, SAGE Publications, Inc.
- Dere, İ., Kızılay, N. ve Alkaya, S. (2017). 'İyi vatandaş' kavramı, ailede ve okulda 'iyi vatandaşlık' eğitimi hakkında velilerin görüşleri ve algıları. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8(30), 1974-1993.
- Dinçer, M. K. ve Öksüz, B. (2011). Hizmetkâr liderlik anlayışı ile örgütsel vatandaşlık davranışı geliştirmek. *Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 2-18.
- Dündar, H. (2012). Elementary students' metaphors for democracy. *Educational Research and Reviews*, 7(24), 509-516.
- Egüz, S. ve Kesten, A. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin sosyal medya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 7(3), 219-240. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/549454>
- Fry, S. W. ve O'Brien, J. (2015). Cultivating a justice orientation toward citizenship in preservice elementary teachers. *Theory & Research in Social Education*, 43(3), 405-434.
- Gedikli, Ö. (2014). *Ortaokul 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretmenini algılayışının metaforlar aracılığıyla belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Gömleksiz, M. N. ve Akyıldız, S. (2012). Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 41(196), 69-92.
- Gürel, D. (2016). Sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin ilkökul 4. sınıf insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersine yönelik görüşlerinin karşılıklı olarak incelenmesi. *Journal of Kırşehir Education Faculty*, 17(3), 641-660.
- Harrison, A. G. ve Treagust, D. F. (2006). Teaching and learning with analogies. In Aubusson, P. J., Harrison, A. G. ve Ritchie, S. M. (Eds.), *Metaphor and analogy in science education* (pp. 11-24). Springer, Dordrecht.
- Hoskins, B. (2006). Draft framework on indicators for active citizenship. *CRELL*, 31, 1-14.
- Jin, L., Liang, X., Jiang, C., Zhang, J., Yuan, Y. ve Xie, Q. (2014). Studying the motivations of Chinese young EFL learners through metaphor analysis. *Elt Journal*, 68(3), 286-298.
- Kahne, J. ve Westheimer, J. (2003). Teaching democracy: What schools need to do. *Phi Delta Kappan*, 85(1), 34-66.

- Kahne, J. ve Westheimer, J. (2006). The limits of political efficacy: Educating citizens for a democratic society. *PS: Political Science & Politics*, 39(2), 289-296.
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının "Öğretmenlik" Kavramına İlişkin Metaforları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 471- 484.
- Kılcan, B., Akbaba, B., ve Gülbudak, B. (2017). Altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinin Hoca Ahmed Yesevî algıları. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(2), 549-564. <http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/article/viewFile/809/627>
- Kılınç, E. ve Dere, İ. (2013). Lise Öğrencilerinin 'iyi vatandaş' kavramı hakkındaki görüşleri. *Journal of Social Studies Education Research* 4(2): 103-124.
- Kıncal, R. Y. (2015). *Vatandaşlık bilgisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kızılay, N. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenim: Bana göre iyi vatandaş. *Turkish Studies (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı)*, 10(11). 987-1006.
- Kovecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction*. Oxford University Press.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2008). *Metaphors we live by*. University of Chicago press.
- Levin, T. ve Wagner, T. (2006). In their own words: Understanding student conceptions of writing through their spontaneous metaphors in the science classroom. *Instructional Science* 34, 227-278.
- Li, H. ve Tan, C. (2017). Chinese teachers' perceptions of the 'good citizen': A personally- responsible citizen. *Journal of Moral Education*, 46(1), 34-45.
- Ma, L. ve Liu, A. (2008). A Universal Approach to Metaphors. *Intercultural Communication Studies*, 17(1), 260-268.
- MacArthur, F. (2011). Kövecses, Z. (2010). Metaphor: A practical introduction. *Metaphor and the Social World*, 1(1), 113-118.
- Martin, L. A. (2008). Elementary and secondary teacher education students' perspectives on citizenship. *Action in Teacher Education*, 30(3), 54-63.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: a guide to design and interpretation*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar). Ankara: TTKB Yayınları.
- Nasırcı, H. ve Sadık, F. (2018). Investigating Primary School Teachers' Perception about Democracy through Metaphor Analysis. *European Journal of Educational Research*, 7(1), 121-132.
- Özbaş, B. ve Aktekin, S. (2013). Tarih öğretmen adaylarının tarih öğretmenliğine ilişkin inançlarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3): 211-228.
- Quisumbing, L. R. (2002). Citizenship education for better world societies: A holistic approach. In *8th UNESCO APEID International Conference on Education* (Vol. 29), Bangkok.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörleri: M. Bütün ve S.B. Demir.). Ankara: Pegem Akademi.
- Prior, W. (1999). What it means to be a "good citizen" in Australia: perceptions of teachers, students, and parents. *Theory & Research in Social Education*, 27(2), 215-247.
- Pykett, J. (2010). Citizenship education and narratives of pedagogy. *Citizenship Studies*, 14(6), 621-635.
- Ricci, D. M. (2004). *Good citizenship in America*. Cambridge University Press.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Sarı, M. ve Sadık, F. (2011). Öğretmen adaylarının demokrasi algıları (Çukurova Üniversitesi örneği). *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 67-82.
- Seyhan, O. (2014). Sosyal katılım kavramına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının metafor durumları. *Researcher: Social Science Studies*, 2(2), 34-43.
- Simhony, A. (2014). Beyond dualistic constructions of citizenship: T. H. Green's idea of ethical citizenship as mutual membership. In Brooks, T. (Ed.), *Ethical Citizenship: British Idealism and the Politics of Recognition* (pp. 35-56). Palgrave Macmillan, London.
- Soder, R. (2003). The good citizen and the common school. *Phi Delta Kappan*, 85(1), 37.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Dere, İ.

Westheimer, J. ve Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American educational research journal*, 41(2), 237-269.

Yükseköğretim Kurumu [YÖK], (2018). *2018 Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı*. Ankara: Yüksek Öğretim Kurumu.

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran University Journal of Kırşehir Education Faculty

ISSN: 2147 - 1037

Metaphoric Perceptions of Prospective Social Studies Teachers towards the Concept of 'Good Citizen'

İlker DERE

DOI: 10.29299/kefad.2018.20.01.014

[Article Information](#)

Received:30/10/2018 Revised:09/02/2019 Accepted:23/03/2019

Abstract

Metaphors are often used in educational studies to ascertain perceptions that are based on experiences because metaphors are able to adequately demonstrate the different perspectives regarding controversial subject matters. The study was designed according to the hermeneutical research approach in qualitative research methods. The study group consisted of 142 teacher candidates from the Social Studies Teaching Department of Usak University Faculty of Education. The participant students produced 61 different metaphors about the concept of 'good citizen'. Among the metaphors, the most used names/words were Mustafa Kemal Ataturk, tree and sun. In addition, 12 citizenship categories such as enlightening and informative citizen; loyal, patriotic, and protective; guiding and leading; useful; responsible and effective; conscious and experienced; devoted; fair; participant and collaborative; generous and helpful; industrious and expert citizen emerged from these metaphors. Mustafa Kemal Ataturk was used with his various qualities in seven different categories.

Keywords: Good citizen, Metaphor, Social studies teacher candidates, Citizenship education, Mustafa Kemal Ataturk

Corresponding Author: İlker Dere, Asst. Prof. Dr., Necmettin Erbakan University, Turkey , idere@erbakan.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0003-0993-7812

Cite this article as: Dere, İ. (2019) Metaphoric perceptions of prospective social studies teachers towards the concept of 'good citizen', *Journal of Kırşehir Education Faculty*, 20(1), 457-480.

Introduction

A metaphor is the name of the summarized structure to show the similarity between two objects. This structure is used to gain an idea or interpret less known entities by using a well-known entity (Aubusson, Harrison and Ritchie, 2006). People use such simulations to reflect their previous knowledge, experiences, and preferences so that they become compatible with existing personal and social environments (Harrison and Treagust, 2006).

Unlike the widely accepted definitions in the literature (Wilbers and Duit, 2006; Thomas, 2006), the metaphor is not based solely on similarity. A metaphor is based on the interrelationships in our experience that lead to perceived similarities between the two domains (target and resource domain). In addition, metaphors are integral parts of culture because people acquire their own experiences from the cultures that they live in (Lakoff and Johnson, 2008).

Metaphors are perceived in various forms in different disciplines. Philosophers find that the metaphors used by poets are unusual because they think that the language should be plain. However, metaphors are important for cognitive linguists as they see metaphors as an interpretation of meaning and a method used for understanding a situation. Some scientists think that a metaphor is a matter of revealing similarities between events (Ma and Lui, 2008). After mentioning the general characteristics of the metaphors, it is necessary to touch on citizenship education and the concepts of a 'good citizen' as one of the most important parts of this study.

Second Citizenship Education and the concept of 'Good Citizen'

One of the important goals of the state is to raise the citizens of the future. In addition to family and community life (Quisumbing, 2002), the school plays an important role in achieving this goal. Schools aim to raise effective and conscious individuals who respect human rights and work for the society and who also know and abide by the rules of both society and the state. In fact, the ultimate goal of the school is to educate individuals as good citizens. Raising good citizens is one of the important investments necessary for the order, security, and peace of the country and to prevent terrorism and chaos in a country. This is because good citizens possess important qualities such as protecting public property, protecting nature and obeying the rules (laws), abiding by their values, joining the army, actively participating in politics and society, and avoiding extreme actions.

A good citizen is also an active and conscious citizen. Besides, they are a person who believes in democracy, respects human rights and freedoms, knows, and uses the correct ways to seek these rights (Westheimer and Kahne, 2004; Pykett, 2010). However, only following the rules and being

beneficial to society is not enough to be a good citizen. A good citizen focuses on correcting the mistakes in society with active participation as well as working for the benefit of society (Westheimer and Kahne, 2006).

The most important responsibility for raising the students as the future citizens of the country they live in belongs to the teachers (Fry and O'Brien, 2015). One of the important lessons aimed at raising citizens within the Turkish education system is social studies. Among the important objectives of the social studies course is to train productive and active citizens. Indeed, one of the seven learning areas in the Social Studies Curriculum is active citizenship. This learning area; aims to teach the structure of groups, institutions, social organizations, and the state, and to introduce their rights to individuals and to improve their social participation skills (National Ministry of Education [NAME], 2018). In addition, 2018 Social Studies Teacher Education Undergraduate Program, which is prepared to train social studies teacher, shows that courses such as citizenship knowledge, Turkish legal system, education law, human rights and democracy education (Higher Education Institution [YÖK], (2018) are being taught. In other words, both programs are designed in harmony with each other in order to train the good and active citizens of the future. Therefore, it is expected that prospective teachers will be able to educate the good and active citizens of the future in schools after taking related courses and performing various applications in undergraduate education. This is important in terms of showing the place of citizenship education in social studies teaching. After mentioning the characteristics of citizenship education and good citizen concept, it is useful to point out the place of metaphors in educational researches and mention the metaphor studies which relate to citizenship education.

Metaphors in Educational Studies

Metaphors play an aesthetic and pedagogical role in education as well as in the literature (Botha, 2009). Meaningful learning, one of the important aims of teaching, occurs by establishing a relationship between new knowledge and existing knowledge. This relationship is especially important to learn for interrogating. In the process of learning the interrogating, new questions and problems are defined, activities are planned, then students search for questions and problems, and teachers discuss data and interpretations with their students. Later the teacher asks questions, provides 'need to know' information and sometimes offers analogies. If analogies are appropriate, concept learning becomes easier because teachers provide students with the linkage between the knowledge and experience, they are familiar with and the new content and problems (Harrison and Treagust, 2006).

The use of metaphors as a means of data collection (Armstrong, 2007) and in various disciplines as a means of teaching increased after it was systematically studied by Lakoff and Johnson

(1980). Across the world, metaphors have generated a huge amount of research and immense literature particularly in the last thirty years (MacArthur, 2011).

In Turkey, metaphors are used intensively like in other places around the world. Especially the metaphoric studies carried out in the field of education are significant. In these studies, it can be seen that a large part focuses on the concept of a "teacher" (Saban, 2004; Saban; 2008, Kalyoncu, 2012; Özbaş and Aktekin, 2013; Gedikli, 2014; Akça Berk, Gültekin and Çençen, 2015). Yıldızlı, Erdol, Baştuğ and Bayram (2018) has put this forward in their study titled "A Meta-Synthesis on the Turkish Metaphoric Studies addressing the Concept of Teacher". In their study, they examined 11 graduate dissertations and 32 articles that are published between the years of 2004-2016 in Turkey which have written about the concept of a "teacher".

When other metaphor studies conducted in education are examined, the following concepts are examined: Altun and Apaydın (2013) "education", Seyhan (2014) "social participation", Aslan (2015) "social gender", Kılcan, Akbaba and Gülbudak (2017), "Khoja Ahmad Yassawi", Egüz and Kesten (2018) "social media" and Yıldız, Özen and Yıldız (2018) "education program".

In relation to citizenship education studies, often it can be seen that the perceptions regarding the concept of "democracy" (Sarı and Sadık, 2011; Dündar, 2012; Nasırcı and Sadık, 2018) are considered. In the study conducted by Aydın and Çelik (2017), which is directly related to citizenship education, intended to reveal the perceptions of middle school students about the concepts of "active citizen" and "legal rules" through metaphors. According to the results of the research; students have developed 60 different metaphors for the concept of "effective citizenship" and they are named in five different categories as the following: valuable and the source of life, protective and combatant, the source of production and work, protective and powerful, guiding and leading. In the same way, 62 different metaphors for the concept of law have emerged, and they have been divided into five categories as the protective, guiding, extraordinary power source and heroic, livelihood, the source of justice and equilibrium. Despite some work on the notions of democracy, active citizens and legal rules, we could not find any article regarding metaphorical perceptions about the concepts of 'good citizen' or 'good citizenship'. Therefore, the current study aims to reveal the metaphorical perceptions of social studies teacher candidates who will teach citizenship values in the school. Within this scope, we sought answers to the following research questions:

1. Which metaphors did the social studies teacher candidates produce to express their perceptions about the concept of a 'good citizen'?

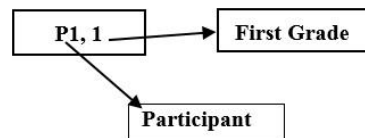
2. What categories can be created with the metaphors that the social studies teacher candidates produced about the concept of a 'good citizen'?

Method

This research is based on the interpretive (hermeneutic) research approach, which is one of the qualitative research methods. This research approach has the purposes of describing, understanding and interpreting a number of facts or a single event in different ways rather than a single observable reality. The reality is reached by this research approach can be multiple or contextual (Merriam, 2009).

Participants

The working group consisted of 142 teacher candidates, which attended Usak University Faculty of Education, Social Studies Teacher Training Program. However, the metaphors produced by 10 people were not evaluated because they are not linked to the concept of a 'good citizen'. Participants were selected according to the convenience-sampling method, one of the purposive sampling methods (Creswell, 2012). The following coding system was used to show which metaphor the teacher candidates produced:

This coding was done for all participants. The distribution of participants by class and sex is given in Table 1:

Table 1. *Demographic information of participants*

Grades	Sex			
	Male		Female	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1.Grade	13	46,4	15	53,6
2.Grade	12	41,4	17	58,6
3.Grade	11	35	21	65
4.Grade	21	47,7	23	52,3
Total	57	42,5	76	57,5

Data Collection Tool and Collection Process

The constructed metaphor technique (Wan, 2012) was used to collect data in this study. This form includes sections such as the source, destination, and the requirement. The source field is normally tangible and recognizable. The target field is abstract and unknown or less known (Kovecses, 2010). The requirement section is the part where the reasons are explained for the similarity between the source domain and the target domain (Jin, Liang, Jiang, Zhang, Yuan and Xie, 2014). Taking these characteristics into account, the data collection was structured as "A good citizen is like, because".

In the data collection process, the first purpose of the research was explained to the candidates. Then it was explained to social studies teacher candidates that producing metaphors alone would not be enough since different people can use the same metaphors for different purposes. Therefore, in order to reveal the true meanings, they were asked to explain in the “because” section in detail. After the explanations, the teacher candidates were given 30-60 minutes to produce their metaphors and explain them. After collecting the forms, we prepared them for analysis by giving them numbers.

Data Analysis

Metaphors produced by the prospective teachers were evaluated using the content analysis method (Bilgin, 2014) and the metaphor analysis method based on the studies of Lakoff and Johnson (2008). In addition, the categorical analysis process followed by Saban (2004) was utilized. In the evaluation, 10 metaphors were excluded because they did not include any explanation or analogy of the concept of a 'good citizen' and the characteristics of a 'good citizen'. For example, one of the participants who produced the rain metaphor wrote: "A good citizen is like rain because rain fertilizes the soil, gives coolness, and leaves a nice smell and feel." As can be seen, although the characteristics of the rain were mentioned, it was not explained how this resembled with the concept of good citizens. Thus, the metaphors with no meaningful similarity with 'good citizen' were removed from the study. In addition, the expert review (Patton, 2014) method was used to ensure the reliability of the research and to test the consistency of the metaphor analysis. Apart from the researcher, three different field experts examined the metaphors and the categories reached. Metaphors, in which there is a discrepancy between the target area and the source area, have been removed through consultation. Finally, percentages, frequencies, and quotations for related metaphors are detailed in the findings.

Findings

In this section, the findings of the metaphors produced by the prospective teachers on the concept of a 'good citizen' are examined under two headings in accordance with the purposes of this research.

Metaphors Produced by Social Studies Teacher Candidates Regarding the Concept of 'Good Citizen'

The participants described the concept of a 'good citizen' by using 61 different metaphors. Among these metaphors, Mustafa Kemal Atatürk (16), tree (16) and sun (14) are the most preferred. 4th-grade students mostly used these three metaphors. All the metaphors produced are given in Table 2:

Table 2. *Distribution of generated metaphors to class level*

Metaphor Name	1. Grade	2. Grade	3. Grade	4. Grade	Total	Metaphor Name	1. Grade	2. Grade	3. Grade	4. Grade	Total
Mustafa Kemal Atatürk	3	1	5	7	16	Gold	-	-	-	-	1
Tree	1	4	4	7	16	Mohammad	-	-	-	-	1
Sun	2	5	3	4	14	Cristiano Ronaldo	-	-	-	-	1
Mother	1	2	-	4	7	Engin Bey	-	-	-	-	1
Book	1	1	2	3	6	Snellman	-	-	-	-	1
Teacher	3	2	1	-	6	Philosopher	-	-	-	-	1
Ant	1	1	1	2	5	Doctor	-	1	-	-	1
Soil	-	-	3	1	4	Artist	-	1	-	-	1
Soldier	2	-	-	-	2	Captain	-	-	1	-	1
Key	-	-	-	2	2	Scavenger	-	1	-	-	1
Water	1	-	1	-	2	Leer Fish	-	-	-	1	1
Neighbor	-	-	2	-	2	Honeybee	-	-	-	1	1
Moon	-	-	1	1	2	Spark	-	-	1	-	1
Father	1	-	-	1	2	Mountain	-	-	1	-	1
Nature	1	-	-	-	1	State	-	-	-	1	1
Mahatma Gandhi	1	-	-	-	1	Alpaslan Türkeş	-	-	-	-	1
Ömer Halisdemir	-	-	1	-	1	Ocean	-	1	-	-	1
Ebulfez Elçibey	-	-	-	-	1	Star	-	1	-	-	1
Corporal Seyit	-	-	-	1	1	Lighthouse	-	-	-	1	1
Fatih Sultan Mehmet	-	-	1	-	1	Recep Tayyip Erdoğan	-	1	-	-	1
German Football Team	-	-	-	-	1	Turkish Amputee Football Team	-	-	1	-	1
Nelson Mandela	-	-	1	-	1	Encyclopedia	-	-	-	1	1
Moneybox	-	-	-	-	1	Lighter	-	-	-	-	1
Bulb	-	1	-	-	1	Medicine	-	-	-	1	1
Hour	-	1	-	-	1	Chain Ring	-	-	-	1	1
Umbrella	-	-	1	-	1	Friend	-	1	-	-	1
Belt	-	-	-	1	1	Beloved	-	-	1	-	1
Scales	-	-	-	1	1	Atmosphere	-	-	-	1	1

Eraser	-	-	-	1	1	Compass	-	-	1	-	1
Student	-	-	1	-	1	Pen	-	1	-	-	1
Flower	-	1	-	-	1						

As can be seen, after the metaphors of Mustafa Kemal Atatürk, tree and the sun, the characteristics of the good citizen and the characteristics of the metaphors of mother (7), the book (6), the teacher (6), the ant (5) and the land (4) were established. When the produced metaphors are categorically examined, it is seen that the participants used 10 different natural resources, plants and assets (living and non-living) names, 13 leaders, famous or author names, 13 types of vehicles names, 7 kinds of profession names, 5 family, private and social relationship concepts, 4 animal names, 4 geographical concepts, 3 group names, and 2 references. In these metaphors, which are used by candidates to explain the qualities of good citizens, it is found that they emphasize the behavior of people, the functions of the tools, the importance of entities, resources, and occupations in the community's life.

Citizenship Categories Emerging from Metaphors of Social Studies Teacher Candidates

We reached 12 different citizenship categories by examining metaphors used by the prospective teachers to explain the concept of a 'good citizen'.

Figure 1. *Citizenship categories*

As can be seen in Figure 1, in the categories produced for the concept of a good citizen, the emphasis was given to enlightening and informative qualities of the good citizen.

The Enlightening and Informative Citizen

Most metaphors created by participants fall into the category of the enlightening and informative citizen. The details for this category are given in Table 3:

Table 3. *The enlightening and informative citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Sun	10	43,5
Teacher	6	26,1
Book	2	8,7
Moon	2	8,7
Bulb	1	4,3
Encyclopedia	1	4,3
Pencil	1	4,3
Total	23	100

The metaphor 'sun' was used to emphasize the 'good citizen's enlightening aspect. One of the quotations related to this metaphor, which is mentioned as the sun shining into the environment from sunrise to sunset, is as follows: "A good citizen is like the sun because if the sun irradiates the earth, good citizens must enlighten the society and be loyal to their responsibilities." (P31, 2)

In addition to the sun, metaphors such as the teacher, the book, the moon (lighting), the pencil (information acquisition), the light bulb (illumination), the encyclopedia (information giving), and their related properties have been cited. According to the explanations in this category, the good citizen is the person who enlightens, informs, broadens their horizons and gives them new perspectives.

The Enlightening and Informative Citizen

In this category, mostly tree, Mustafa Kemal Atatürk and mother metaphors were used to explain the concept of 'good citizen'. Information on these metaphors are given in Table 4:

Table 4. *The loyal, patriotic and protective citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Tree	6	30
Mustafa Kemal Atatürk	4	20
Mother	3	15
Soldier	2	10
Flower	1	5
Beloved	1	5
Umbrella	1	5
Mountain	1	5
Atmosphere	1	5
Total	20	100

The metaphor of “tree”, was the most used metaphor in this category, and was used to explain that a ‘good citizen’ should be connected to its country with all his/her roots. This can be seen in the following quote: “A good citizen is like a tree because it is loyal to the land of the country, as it is held in the soil by its roots. A ‘good citizen’ love his/her country as trees love their land.” (P22, 2)

Apart from the tree metaphor mentioned in this category, various metaphors such as Mustafa Kemal Atatürk (patriotism), mother (loyalty), soldier (protection), flower (loyalty), beloved (loyalty), umbrella (protection), mountain (loyalty) and atmosphere (protection) were produced to explain the concept of a ‘good citizen’. As to these metaphors, a ‘good citizen’ who is loyal to his/her country and nation, who keeps the interests of his country above everything and protects his country.

The Guiding and Leading Citizen

Another category emerging from the metaphors used by the teacher candidates is the guiding and leading citizen. Information on the metaphors in this category is presented in Table 5:

Table 5. *The guiding and leading citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Mustafa Kemal Atatürk	3	20
Key	2	13,3
Recep Tayyip Erdoğan	1	6,7
Mahatma Gandhi	1	6,7
Star	1	6,7
Ocean	1	6,7
Nelson Mandela	1	6,7
Book	1	6,7
Student	1	6,7
Compass	1	6,7
Spark	1	6,7
Lighthouse	1	6,7
Total	15	100

In this category, it mostly emphasized that a 'good citizen' should be guiding his people like Mustafa Kemal Atatürk: *"A good citizen is like Mustafa Kemal ATATÜRK because he is a pioneer in his country and leading his country. A 'good citizen' must be foresighted, open to innovations and reforms."* (P8, 2)

In addition to Mustafa Kemal Atatürk, metaphors such as key (pioneer), Recep Tayyip Erdoğan (pioneer), Mahatma Gandhi (pioneer), Nelson Mandela (pioneer), star (guiding), ocean (pioneer), book (guiding), student (pioneer), compass (guiding), the spark (pioneer) and lighthouse (guiding) were used. In compliance with these results, a 'good citizen' should be a guide and a pioneer person.

The Useful Citizen

The fourth category, formed by the metaphors produced by the participants, is the useful citizen. The metaphors of this category are given in Table 6:

Table 6. *The useful citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Tree	6	40
Water	2	13,3
Soil	2	13,3
Sun	1	7,1
Scavenger Fish	1	7,1
Leer Fish	1	7,1
Friend	1	7,1
Total	14	100

The most widely used metaphor in the useful citizen category is the tree. In students' answers, the tree metaphor is referred to as a beneficiary, which gives oxygen to the environment, gives fruit unrequited, and is beneficial in all circumstances:

"A good citizen is like a tree because the tree gives oxygen. It is a shelter and protection for animals. Good citizens also have positive contributions to their country because they fulfill their responsibilities." (P14, 3)

Apart from the tree, the contributions of the water, the soil, the sun, the scavenger fish, the leer fish, and the friend to people and nature are mentioned. As for the metaphors in this category, a 'good citizen' is the person who benefits people without an expectation of interest.

The Responsible and Effective Citizen

According to social studies teacher candidates, a 'good citizen' is both a responsible and an active citizen. Details about this category, which are used by 13 different metaphors, are presented in Table 7:

Table 7. *The responsible and effective citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Mother	2	13,3
Mustafa Kemal Atatürk	2	13,3
Snellman	1	6,7
Engin Bey	1	6,7
German Football Team	1	6,7
Turkish Amputee Football Team	1	6,7
Doctor	1	6,7
Soil	1	6,7
Sun	1	6,7
Captain	1	6,7
Tree	1	6,7
Eraser	1	6,7
Belt	1	6,7
Total	15	100

In Table 7, we can see that the qualifications of the responsible and effective citizen are explained most with the mother metaphor. For example, one participant clarifies the understanding of the responsibility of the mother as the following: *"A good citizen is like a mother because both a mother and a good citizen have responsibilities. When they fulfill their responsibilities, the surrounding environment will be smoother."* (P14, 2)

Besides the mother metaphor candidate teachers used metaphors such as Mustafa Kemal Atatürk, Snellman (the hero of the novel of White Lilies), Engin Bey (local grocer), German Football Team, Turkish Amputee Football Team, sun, doctor, soil, captain, tree and eraser and belt. It has been pointed out that having responsibilities and fulfilling the responsibilities effectively are among the important qualities of the 'good citizen' in here. According to the metaphors in this section, a 'good citizen' is someone who has a responsibility, can take various responsibilities in any circumstances, and can fulfill his/her responsibilities.

The Conscious and Experienced Citizen

The participants focused on the importance of being conscious and experienced in this category. The metaphors representing this category are presented in Table 8:

Table 8. *The conscious and experienced citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Mustafa Kemal Atatürk	3	21,4
Nature	2	14,3
Sun	1	13,3
Book	1	7,1
Gold	1	7,1
Lighter	1	7,1
Philosopher	1	7,1
Money-box	1	7,1
Soil	1	7,1
Tree	1	7,1
Medicine	1	7,1
Total	14	100

Pre-service teachers mostly used the metaphor of Mustafa Kemal Atatürk in the conscious and experienced citizen category. They pointed out that Atatürk is a conscious and experienced person and say:

"A good citizen is like Atatürk because a good citizen knows his rights, his duties, and responsibilities. The one who knows the obstacles well in his work and produces the solutions for these obstacles." (P23, 4)

In addition to Mustafa Kemal Atatürk, nature, sun, book, gold, lighter, philosopher, moneybox, soil, tree, and medicine metaphors were used. Accordingly, the metaphors in this category, good citizens are those who are aware of everything they do, who are experienced, have timing knowledge and are able to make effective decisions.

The Devoted Citizen

According to teacher candidates, one of the important qualities of a 'good citizen' is to be devoted. The metaphors they choose to explain these ideas are given in Table 9:

Table 9. *The devoted citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Mustafa Kemal Atatürk	3	30
Mother	2	20
Father	1	10
Alparslan Turkes	1	10
Ömer Halisdemir	1	10
Ebulfeyz Elcibey	1	10
Corporal Seyit	1	10
Total	10	100

As in many other categories, teacher candidates exemplified Mustafa Kemal Atatürk in this category, explaining how to be a self-sacrificing citizen. The features of this metaphor that overlap with a 'good citizen' are described as the following: *"A good citizen is like Atatürk because Ataturk has struggled to take his nation one step further. He spent his life scarifying for the nation."* (P13, 1)

In this category, besides Mustafa Kemal Atatürk; various metaphors such as mother, father, Alparslan Turkes, Ömer Halisdemir, Ebulfeyz Elcibey and Corporal Seyit represent devoted citizen. According to the metaphors, a 'good citizen' is the one who is ready to pay all kinds of price and one who sacrifices for the homeland.

The Fair Citizen

According to the metaphors of the participants, one of the important features of the good citizen is to be fair. The metaphors are used to describe a fair citizen are listed in Table 10:

Table 10. *The fair citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Mohammad	1	16,7
Sun	1	16,7
Fatih Sultan Mehmet	1	16,7
Mustafa Kemal Atatürk	1	16,7
State	1	16,7
Scales	1	16,7
Total	6	100

According to one teacher candidate, Prophet Muhammad is a good example of a fair citizen because he is a man who does not distinguish between race and faith and respects other beliefs: *"A good citizen is like Prophet Muhammad because he helped anyone, regardless of his/her religion and race. He would respect the worship of non-Muslims."* (P17, 1).

In addition to the Prophet Mohammad, concepts of equality and justice are emphasized in metaphors such as the Fatih Sultan Mehmet (treating people fairly), the Mustafa Kemal Atatürk (treating his citizens equally) the sun (warming), the state (treating his citizens equally), and the scale (error-free weighing). According to these metaphors, good citizens are those who respect human rights, treat people fairly and do not discriminate against other people.

The Participant and Collaborative Citizen

Another category revealed by the metaphors of teacher candidates is the participant and collaborative citizen. The metaphors of this category are presented in table 11 below:

Table 11. *The participant and collaborative citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Ant	2	33,3
Tree	1	16,7
Neighbor	1	16,7
Honeybee	1	16,7
Chain Ring	1	16,7
Total	6	100

In this category, the most used metaphor is 'ant'. The emphasis is on the ant metaphor is that it can work in harmony within a team:

"A good citizen is like an ant because an ant is a creature that is task-conscious, works in harmony, accumulates and struggles for the group it is in. A good citizen also thinks of the interests of the country, is ant-like, and is hardworking, productive, accumulating for the country." (P22, 4)

In addition, the metaphors such as tree (in harmony with other plants), neighbors (cooperation), honeybees (teamwork) and chainrings (collaboration) were used. For the metaphors here, a 'good citizen' is the one who can work with people in harmony and work together in the community.

The Generous and Helpful Citizen

Teacher candidates thought 'good citizen' should be both generous and helpful. Metaphors of this category are given in Table 12:

Table 12. *The generous and helpful citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Cristiano Ronaldo	1	25
Father	1	25
Tree	1	25
Neighbor	1	25
Total	4	100

In here, the most interesting metaphor used to describe a generous and helpful citizen is Cristiano Ronaldo. A freshmen student mentioned the donations Ronaldo made as a necessity of

being a 'good citizen' as follows: "A good citizen is like Cristiano Ronaldo because he is a donor of blood for children with Leukemia who each year helps poor people in Africa." (P20, 1)

The bottom line, according to the metaphors of the generous and helpful category, a 'good citizen' is a person who helps other people and share his/her possessions with people in need.

The Industrious Citizen

The ant, which is the subject of stories with its diligence, has been the most used metaphor of the hard working and productive citizens category as well as the participant and collaborator citizens category. The metaphors for this category are presented in Table 13:

Table 13. *The industrious citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Ant	3	75
Clock	1	25
Total	4	100

In this category, participants strongly emphasized on the continuous operation of the ants and they used the following statements: "A good citizen is like an ant because every ant runs, produces, and makes an effort." (P1, 2) Accordingly, the metaphors in this category, a 'good citizen' works and produces constantly.

The Expert Citizen

The last category that comes out of the metaphors produced by teacher candidates is the expert citizen. The metaphors in this category are as follows:

Table 14. *The expert citizen*

Metaphor Name	<i>f</i>	%
Artist	1	50
Mustafa Kemal Atatürk	1	50
Total	2	100

Artist and Mustafa Kemal Atatürk metaphors used in this category to emphasize the qualities of the expert citizen as a competent worker and to perform their duties correctly:

"A good citizen is like an artist because there is a product that the artist puts out. Every good citizen is like an artist. The more successful a person in his profession and in his work, the better he does his job." (P18, 2)

That is, an expert citizen does his work right and in the best way possible for his/her country. In summary, 12 different citizenship categories emerged from metaphors produced by the social studies teacher candidates. The categories are presented in Table 15:

Table 15. *Citizenship categories*

Category Names	Representing the Categories	
	<i>f</i>	%
Enlightening and Informative Citizen	23	17,2
Loyal, Patriotic and Protective Citizen	20	14,9
Guiding and Leading Citizen	15	11,2
Responsible and Effective Citizen	15	11,2
Useful Citizen	14	10,5
Conscious and Experienced Citizen	14	10,5
Devoted Citizen	10	7,5
Fair Citizen	6	4,5
Participant and Collaborative Citizen	6	4,5
Generous and Helpful Citizen	4	3
Industrious Citizen	4	3
Expert Citizen	2	1,5
Total	133	100

As can be seen, 12 different citizenship categories emerged from 133 metaphors produced by social studies teacher candidates. According to the 17.2% (23) of the participants, the most important qualities of the 'good citizen' is that they are illuminative and informative. Consequently, according to teacher candidates, a 'good citizen' is "enlightening, patriotic, guiding, useful, responsible, devoted, fair, helpful, industrious and an expert person".

Discussion, Conclusion, and Recommendations

The social studies teacher candidates produced 62 different metaphors for the 'good citizen' concept in this research. Among these metaphors, Mustafa Kemal Atatürk (16), tree (16) and sun (14) are the most preferred. The 4th-grade students mostly used these three metaphors. Besides, Mustafa Kemal Atatürk's name was used in seven different categories; trees were used in six different categories. In other words, teacher candidates regard Mustafa Kemal Atatürk as the most suitable 'good citizen' model.

12 different citizenship categories were reached from metaphors used by social studies teacher candidates to explain the characteristics of good citizens. First of all, in the category of loyal patriotic and protective citizens, it is seen that the features such as defending the homeland and being loyal to the nation are emphasized. Similar results regarding the necessity of good citizens to be patriots was found in the studies by Kılınc and Dere (2013) Kızılay (2015) Yeşilbursa (2015) Dere, Kızılay and Alkaya (2017) and Li and Tan (2017).

In the category of the participant and co-operative citizen, a good citizen has been referred to such characteristics as working and cooperating with others in harmony. Chiodo and Martin (2005) and Alazzi (2009) mentioned these qualities of the participant citizen. In related studies, issues such as the active participation of the good citizen to society and the ability to work with other people are discussed. According to this category of citizenship, a good citizen should participate in society in a harmonious way.

In the category of a responsible and effective citizen, the emphasis is placed on the ability of the good citizen to fulfill their responsibilities and to take a proactive role in society. However, the role of a good citizen on social change has not been mentioned. In contrast to the results of this study, Westheimer and Kahne (2004), Abs and Veldhuis (2006) and Hoskins (2006) describe the active citizen as the person who actively participates in society and politics and protests injustice. The fact that both results are different from each other lies in the fact that citizenship education between countries has different aims. For example; social studies, one of the most important lessons aimed at raising citizens in Turkey aims to teach the structure of groups, institutions, social organizations, and the state, and to introduce their rights to individuals and to improve their social participation skills within the scope of citizenship education. In other words, active citizenship education is guided by two important motivations such as character education and community service. However, there is no emphasis on the participation dimension of active citizenship in politics. This situation is naturally reflected in the opinions of prospective teachers on the qualifications of good citizens who are studying in a bachelor's degree program designed for character education and community service purposes. On the other hand, one of the most important aspects of active citizenship in America, Canada, and many European countries is the participation in politics such as social change and protest. Westheimer and Kahne (2004), however, criticize the system of citizenship education in the United States because it is reduced to service training and community service in practice, and hence advocates for politics-free-nation citizenship. They argue that citizenship education should be participatory and justice oriented.

In the conscious and experienced citizen category, the success of the good citizen in the knowledge, awareness, experience, and timing has been highlighted. This type of citizenship is similar to the knowledgeable type of citizen identified in the study by Gürel (2016) and defined by Kınal (2015). The common emphasis of these three outcomes is the consciousness that citizens should have. In addition, concepts such as non-discrimination, equality, and justice have been used in the category of fair citizens. There is a close relationship between this type of citizenship and the concept of ethical citizenship. Simhony (2014) pointed out that ethical citizenship includes concepts such as justice, fairness, and social justice in order to achieve the common good. The common feature of the two categories of citizens is the emphasis on justice.

The importance of helping people in the category of generous and helpful citizens is addressed. Similarly, elementary school and social studies teachers who participated in Gürel's (2016) study emphasized that being educated and helpful are important qualities of good citizens. It has also been emphasized in the altruistic citizen category that a good citizen should be prepared to pay any price for his / her homeland; In the category of beneficial citizens, the importance of being beneficial to people and nature is mentioned. A similarity can be established between these two types of citizens and organizational citizenship behaviors. A person who exhibits organizational citizenship behaviors makes a voluntary effort to contribute to the effectiveness of the organization's functions. These behaviors that are not affiliated with any awards do not include any necessity between the official duties of the person (Avcı, 2015). These behaviors are based on sacrifice which provides significant benefits to the organization. When all the information is considered collectively, citizens can be useful by making sacrifices for their countries no matter what role they play when they exhibit organizational citizenship behaviors.

In the guiding and pioneering citizen category, Mustafa Kemal Atatürk's leadership characteristics were highlighted. The relationship between this type of citizenship and servant leadership in organizational citizenship can be established. Because servant leaders become a model for their employees, values them, directs their feelings, thoughts, and beliefs towards common aims and guides them (Dinçer and Öksüz, 2011). In these aspects, the servant leader carries the characteristics of the guiding citizen.

Finally, the most emphasized category of illuminating and informative citizens in the categories identified in this study and the least emphasized category hard-working and expert citizens could not be directly or indirectly related to other types of citizenship in the literature. In general, the results of this study reveal the perceptions and expectations of prospective social studies teachers about good citizenship, which will educate citizens of the country and will give citizenship education, human rights, and democracy lessons. Secondly, 12 different categories of citizenship were identified from the metaphors produced by the candidates. Finally, a new definition of a good citizen emerges from the categories produced. According to social studies teacher candidates, a good citizen is a person who is enlightening, patriotic, guide, useful, responsible, self-sacrificing, fair, helpful, hardworking and expert.

In this study, the types of citizenship identified through metaphors can be described in more detail in other studies and can be used to reveal citizenship expectations. Such a study will provide an important contribution to the determination of citizenship types and the naturalization criteria in Turkey.

References

- Abs, H. J. and Veldhuis, R. (2006). *Indicators on Active Citizenship for Democracy—the social, cultural and economic domain*. Paper by order of the Council of Europe for the CRELL-Network on Active Citizenship for Democracy.
- Alazzi, K. (2009). Youth perceptions and conceptions of citizenship: a study of Jordanian middle and high school students. *Journal of Social Studies Research*, 33(2), 197-212.
- Akça Berk, N., Gültekin, F. and Çençen, N. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersine ve sosyal bilgiler öğretmenine ilişkin metaforları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(1), 183-199.
- Altun, S. A. and Apaydın, Ç. (2013). kız ve erkek öğretmen adaylarının “eğitim” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 329- 354.
- Armstrong, S. L. (2007). *Beginning the literacy transition: Postsecondary students’ conceptualizations of academic writing in developmental literacy contexts*. Unpublished doctoral dissertation, University of Cincinnati, Cincinnati, Ohio.
- Aslan, G. (2015). Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet algılarına ilişkin metaforik bir çözümleme. *Eğitim ve Bilim*, 40(181), 363-384.
- Aubusson, P. J., Harrison, A. G. and Ritchie, S. M. (2006). Metaphor and analogy. In Aubusson, P. J., Harrison, A. G. and Ritchie, S. M. (Eds.), *Metaphor and analogy in science education* (pp. 1-9). Springer, Dordrecht.
- Avcı, A. (2015). Örgütsel vatandaşlık davranışları: kavramsal gelişimi ve eğitim örgütleri açısından etkileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12-2(24), 11-26.
- Aydın, M. and Çelik, T. (2017). Ortaokul öğrencilerinin etkin yurttaşlık ve hukuk kuralları kavramlarına yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(42), 29-43.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi: teknikler ve örnekler çalışmalar* (3. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29(4), 431-444.
- Chiodo, J. J. and Martin, L. A. (2005). What do students have to say about citizenship? An analysis of the concept of citizenship among secondary education students. *Journal of Social Studies Research*, 29(1), 23-31.

- Dalton, R. J. (2016). *The good citizen: How a younger generation is reshaping American politics*. Thousand Oaks, California: CQ Press, SAGE Publications, Inc.
- Dere, İ., Kızılay, N. and Alkaya, S. (2017). 'İyi vatandaş' kavramı, ailede ve okulda 'iyi vatandaşlık' eğitimi hakkında velilerin görüşleri ve algıları. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8(30), 1974-1993.
- Dinçer, M. K. and Öksüz, B. (2011). Hizmetkâr liderlik anlayışı ile örgütsel vatandaşlık davranışı geliştirmek. *Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 2-18.
- Dündar, H. (2012). Elementary students' metaphors for democracy. *Educational Research and Reviews*, 7(24), 509-516.
- Egüz, S. and Kesten, A. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin sosyal medya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 7(3), 219-240. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/549454>
- Fry, S. W. and O'Brien, J. (2015). Cultivating a justice orientation toward citizenship in preservice elementary teachers. *Theory and Research in Social Education*, 43(3), 405-434.
- Gedikli, Ö. (2014). *Ortaokul 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretmenini algılayışının metaforlar aracılığıyla belirlenmesi*. Master dissertation, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Gömleksiz, M. N. and Akyıldız, S. (2012). Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 41(196), 69-92.
- Gürel, D. (2016). Sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin ilkökul 4. sınıf insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersine yönelik görüşlerinin karşılıklı olarak incelenmesi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 17(3), 641-660.
- Harrison, A. G. and Treagust, D. F. (2006). Teaching and learning with analogies. In Aubusson, P. J., Harrison, A. G. and Ritchie, S. M. (Eds.), *Metaphor and analogy in science education* (pp. 11-24). Springer, Dordrecht.
- Hoskins, B. (2006). Draft framework on indicators for active citizenship. *CRELL*, 31, 1-14.
- Jin, L., Liang, X., Jiang, C., Zhang, J., Yuan, Y. and Xie, Q. (2014). Studying the motivations of Chinese young EFL learners through metaphor analysis. *Elt Journal*, 68(3), 286-298.
- Kahne, J. and Westheimer, J. (2003). Teaching democracy: What schools need to do. *Phi Delta Kappan*, 85(1), 34-66.

- Kahne, J. and Westheimer, J. (2006). The limits of political efficacy: Educating citizens for a democratic society. *PS: Political Science and Politics*, 39(2), 289-296.
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının "Öğretmenlik" Kavramına İlişkin Metaforları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 471- 484.
- Kılcan, B., Akbaba, B. and Gülbudak, B. (2017). Altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinin Hoca Ahmed Yesevî algıları. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(2), 549-564. <http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/article/viewFile/809/627>
- Kılınç, E. and Dere, İ. (2013). Lise Öğrencilerinin 'iyi vatandaş' kavramı hakkındaki görüşleri. *Journal of Social Studies Education Research* 4(2): 103-124.
- Kıncal, R. Y. (2015). *Vatandaşlık bilgisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kızılay, N. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenim: Bana göre iyi vatandaş. *Turkish Studies (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı)*, 10(11). 987-1006.
- Kovecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction*. Oxford University Press.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (2008). *Metaphors we live by*. University of Chicago press.
- Levin, T. and Wagner, T. (2006). In their own words: Understanding student conceptions of writing through their spontaneous metaphors in the science classroom. *Instructional Science* 34, 227-278.
- Li, H. and Tan, C. (2017). Chinese teachers' perceptions of the 'good citizen': A personally- responsible citizen. *Journal of Moral Education*, 46(1), 34-45.
- Ma, L. and Liu, A. (2008). A Universal Approach to Metaphors. *Intercultural Communication Studies*, 17(1), 260-268.
- MacArthur, F. (2011). Kövecses, Z. (2010). Metaphor: A practical introduction. *Metaphor and the Social World*, 1(1), 113-118.
- Martin, L. A. (2008). Elementary and secondary teacher education students' perspectives on citizenship. *Action in Teacher Education*, 30(3), 54-63.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: a guide to design and interpretation*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar). Ankara: TTKB Yayınları.
- Nasırcı, H. and Sadık, F. (2018). Investigating Primary School Teachers' Perception about Democracy through Metaphor Analysis. *European Journal of Educational Research*, 7(1), 121-132.
- Özbaş, B. and Aktekin, S. (2013). Tarih öğretmen adaylarının tarih öğretmenliğine ilişkin inançlarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3): 211-228.
- Quisumbing, L. R. (2002). Citizenship education for better world societies: A holistic approach. In *8th UNESCO APEID International Conference on Education* (Vol. 29), Bangkok.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörleri: M. Bütün and S.B. Demir.). Ankara: Pegem Akademi.
- Prior, W. (1999). What it means to be a “good citizen” in Australia: perceptions of teachers, students, and parents. *Theory and Research in Social Education*, 27(2), 215-247.
- Pykett, J. (2010). Citizenship education and narratives of pedagogy. *Citizenship Studies*, 14(6), 621-635.
- Ricci, D. M. (2004). *Good citizenship in America*. Cambridge University Press.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Sarı, M. and Sadık, F. (2011). Öğretmen adaylarının demokrasi algıları (Çukurova Üniversitesi örneği). *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 67-82.
- Seyhan, O. (2014). Sosyal katılım kavramına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının metafor durumları. *Researcher: Social Science Studies*, 2(2), 34-43.
- Simhony, A. (2014). Beyond dualistic constructions of citizenship: T. H. Green’s idea of ethical citizenship as mutual membership. In Brooks, T. (Ed.), *Ethical Citizenship: British Idealism and the Politics of Recognition* (pp. 35-56). Palgrave Macmillan, London.
- Soder, R. (2003). The good citizen and the common school. *Phi Delta Kappan*, 85(1), 37.
- Şimşek, H. and Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Dere, İ.

Westheimer, J. and Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American educational research journal*, 41(2), 237-269.

Yükseköğretim Kurumu [YÖK], (2018). *2018 Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı*. Ankara: Yüksek Öğretim Kurumu.